

BRAUNSCHWEIG GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE ALMANYA'DA SANAT EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Muhammet ALAGÖZ¹

ÖZET

Bu araştırma 1963 yılında Almanya Aşağı Saksonya Eyaleti Braunschweig kentinde kurulan Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesini (Hochschule für Bildende Künste HBK) ve buradaki sanat eğitimi incelemektedir. Araştırmanın amacı ülkemizde özellikle son yıllarda açılan yeni üniversitelerle yaygınlaşan ve önem kazanan sanat eğitimi ile ilgili düşünce ve çalışmalara katkıda bulunmaktır. Bununla birlikte bu araştırma Almanya'da Berlin, Münih, Dresden gibi köklü sanat geçmişi olan kentlerin akademileri arasında sıyrılarak 47 yıl gibi kısa bir zamanda büyüyen ve Almanya'nın ikinci büyük Güzel Sanatlar Üniversitesi hâline gelen bir eğitim kurumunun gelişim öyküsünü ve yapılanmasını irdelemektedir. Araştırma boyunca biçimsel olarak diploma süreci ve önemli tarihlere bakılmanın yanı sıra öğrenimin yapılandırılması, sınavlar, teknik atölyeler gibi üst başlıklar altında da incelenmiştir. İçerik olarak ise kurumun amaçları ve ders üniteleri başlıklarına bakılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sanat eğitimi, yetenek sınavı, sanatsal uygulamalar, diploma, öğrenim bursları.

THE ANALYSIS OF FINE ARTS EDUCATION IN GERMANY IN THE BRAUNSCHWEIG FINE ARTS UNIVERSITY CASE

ABSTRACT

This study examines the Braunschweig Academy of Fine Arts (Hochschule für Bildende Künste HBK) located in the Lower Saxony State in Braunschweig, Germany which was founded in 1963 and the fine arts education given at this academy. The purpose of the study is to contribute to fine arts education which has gained importance and become widespread in Türkiye through the new universities that were founded. Moreover, the study scrutinizes the development and structuring of the academy in becoming the second fine arts school of Germany in as little as 47 years among other German academies of fine arts such as Berlin, Munich, and Dresden which have deeply rooted traditions in fine arts. During the research period, in addition to examining how to get a diploma and the important institutional dates, structuring of education, examination methods, and technical studios in the academy were examined as well. As for content, the objectives of the institution and course unit titles were inquired.

Keywords: Arts education, talent exam, artistic practices, diploma, scholarships.

---

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi.

1. GİRİŞ

İlk olarak eğitim kurumu tanıtılmak istendiğinde Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi Almanya'da Aşağı Saksonya Eyaletine bağlı bir devlet kurumudur. Okulun görevleri arasında sanat eğitiminin yanı sıra sanat ve buna bağlı bilimlerin geliştirilmesine katkı sağlamak yatmaktadır. Ayrıca kurum sanatsal ve bilimsel çalışma yapan gençlerin korunup, akademi sonrası gelişim ve eğitimlerine katkı yapmak, öğrencilerin sosyal sorunlarını çözerek, uluslar arası- özellikle de Avrupa ölçeğinde- ortak çalışmaları amaçlar ve çalışmaları için toplumu bilgilendirir.

1981 yılında Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesinde, Sanat Fakültesi (resim, Grafik, Heykel, Film/Fotoğraf Bölümleri) Tasarım Fakültesi (Grafik Tasarım ve Endüstriyel Tasarım Bölümleri) Sanat ve Sanat Pedagojisi Fakültesi, Şehircilik ve Çevre planlamacılığı Fakülteleri vardı. Zaman içinde fakülte sayısında herhangi bir değişim olmamış, fakat örneğin Sanat Fakültesinde 1981 Yıllarında 9 olan branş atölye sayısı 2009 da 20 ye yükselmiştir.

(Sanat Bölümü Başkanlığı, die Entwicklung 1978) e göre; sanatsal uygulamalarda biçim ve içerik olarak çalışmanın ağırlık noktasını, figür ve figürel ifade oluşturmaktadır. Bu eğitim, sanatta gerçekçilik tartışmaları ile bağlantılıdır. Diğer yandan mevcut öğretim üyelerinin çalışmaları da ağırlıklı olarak nesnel-somut figüratif çalışmalar şeklindedir. Bunla birlikte öğrenci çalışma tarzı, hocaların doğrudan etkisi altında değildir. Görülen desen, heykel ve resimler hiç bir şekilde belli bir ekolün veya ders öğretim üyesinin çalışmalarına göndermede bulunmaz. Profesörün kendisi sanat ve stil yönünden bir örnek oluşturmaz. Burada hoca donanımlı bir yol gösterici, eleştirel değerlendirme yapan konumundadır. Ayrıca sanatsal verimin hangi yöntemlerle ürüne dönüşeceği içinde bulunulan mevcut çalışma ortamına bağlıdır.

(Sanat Komisyonu 1, HBK Katalog Volume 3 2009) a göre Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi, 1200 öğrencisi ile sanat, tasarım ve bilim alanı kombinasyonu ile çok özel bir konuma sahip Almanya'nın 2. büyük Güzel Sanatlar Üniversitesi'dir. Eğitim geçmişi 1842 li yıllara dayanmaktadır. Modern yapılanması ve öğrenciye geniş bir tasarım alanı sunması ile uluslar arası kriterlere uyumda, Almanya'da öğrenimi lisans ve yüksek lisans- diploma sistemine çeviren ilk üniversitelerdendir. Bununla birlikte özellikle sanatsal ve tasarımsal alanlardaki özel şartlara dikkat edilmiş ve uygun çözümlere ulaşılmıştır. Bu nedenle sanat bölümü de yeniden tasarlanmış ve yeni sistemde çeşitli sertifikalar öngörülmüşse de eski diploma sistemi korunmuştur. Braunschweig Güzel Sanatlar'daki eğitim sistemi araştırmanın, bölümlerin, sanatın, tasarım ve bilimin yan yana eşit düzeylerde tutulmasına dayanır. Derslerde bu alanlar etkileşim halindedir. Çok iyi durumdaki iş atölyeleri, laboratuvarlar ve geniş yer olanakları disiplinler arası projelere de olanak sağlamaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırmada yöntem olarak; yayınlanmış eserler, internet taraması, kişilerle görüşme, okulda yaşanan anılardan ve deneyimlerden yararlanılmıştır. Yayınlanmış eserlerden 2008 ve 2009 yıllarında çıkarılan Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi üzerine yapılan kitaplar, 1980 ve 2009 yıllarında Üniversite Sanat Bölümü Komisyonu tarafından kaleme alınmış sanat bölümü ve ders programı kitapçıları, 1978 yılında üniversitenin 15. kuruluş yılı nedeniyle hazırlanan gelişim kitapçığı ve çeşitli tanıtım broşürlerinden yararlanılmıştır. Üniversite ve Bölüm ile ilgili internet bilgilerine başvurulmuştur. Atölye Profesörlerinden, Prof Ulrich Eller ile atölye öğrenimi ve öğrenci çalışmaları üzerine 11.02.2010 tarihinde sözlü bir görüşme yapılmıştır. Ayrıca Üniversite 2. Başkanı Gerhard Baller ile 13.10.2009 tarihinde makamında görüşülmüş ve üniversite hakkında tanıtıcı dokümanlara ulaşımında yardım alınmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

HBK (Serbest) Sanat Bölümündeki öğretim süresi, birinci diplomaya kadar (lisans) Altı sömestre, normal diplomaya kadar da (yüksek lisans) 10 sömestredir. Tam gün ders programı uygulanır. Bölümün yıllık öğrenci alımı 30 dur. Öğrenim ücretlidir ve bu ücret her sömestre için 500 € dur. Ayrıca 250 € kayıt yenileme ve benzer harçlar bu ücretin dışındadır. Öğretim ücretlerinin öğrenim teşviklerine etkisi olmuştur. Teşvik tedbirleri ve malzeme temini yardımları sınıflarda kişisel çalışmalara, sıra dışı seyahatlere, proje desteği ve öğrenimde belli koşulların kolaylaştırılması için yapılır. Diploma çalışması ve sanatta yeterlik yapan öğrenciler özel malzeme yardımları alırlar. Bununla birlikte sanatta yeterlik yapan öğrenciler tüm öğretim harçlarından muaf tutulmuştur.

Sanat bölümüne öğrenci seçimi yetenek sınavı ile yapılır. Yetenek sınavı her yıl bahar sömestresi sonu güz sömestresine alınmak üzere yapılır. Yetenek sınavı iki basamaklı olarak yürütülür. Bu basamaklar önseçim ve iki günlük resim sınavı şeklinde olur. Başvuran aday, ön seçim için en az 20 sanat çalışmasını dosyasına koymak zorundadır. Bu çalışmalar desen, resim, heykel, kolaj, montaj, film, fotoğraf veya ilave olarak dialar sunulabilir. Büyük yapıtlı çalışmaların fotoğrafları da kabul edilir. Getirdikleri dosyadaki çalışmalardan en az yeterli notunu alan sanat sınavına katılabilir. İki günlük resim sınavı tekniğe ve problematiğe bağlı olarak çok çeşitli çalışmalardan oluşabilir. Sınava girecek adayın 18 yaşını doldurmuş olması gerekir. Aday anayasanın 116. maddesine göre Alman vatandaşı değilse yeterli derecede Almanca bilmesi gerekir. Bölüm gerekli gördüğünde Almanca sınav sonucunu gösteren bir diploma isteyebilir.

(HBK Braunschweig Studien Handbuch 2009)'a göre diplomalı sanatçı yetiştirmenin amacı, kişiye kendi sanat görüşünün geliştirilmesine ve sanatçı olmak üzere gelişimine yardımcı olmaktır. Bölüm sınıflarında 20 profesörle sanat dünyasının aşağıda verilen örneklerdeki tüm eğilimler temsil edilmektedir. Fakültede Yedi resim, bunlardan ikisi temel sanat resim, Altı heykel, birisi Temel Sanat heykel olmak üzere atölyeler vardır. Bunlara ilaveten Bir fotoğraf, Bir Film/Video, Bir Grafik ve Baskı teknikleri, Bir Enstalasyon, Bir Obje Sanatı, Bir Mekân- Ses-Tın Sanatı, Bir de Mekân

Düzenlemeleri branş atölyeleri tüm öğrencilerin seçimine açıktır. Öğrenci mezuniyet sonrası elde ettiği sanatçı-sanat bilimleri diploması ile genel olarak serbest sanatçı olarak çalışır. Genç sanatçı öğrenimi sırasındaki ağırlık noktalarına göre, kazandığı el becerileri ve bilimsel yetkinliğine bağlı olarak eğitimi sonrasında çeşitli mesleki perspektiflere açılır. Öğrenimindeki ağırlık noktalarının seçimi, ilgi ve becerilerine göre öğrencinin kendisine aittir. Öğretim görevlileri bu seçimde öğrenciye yol gösterirler.

Diplomaya kadar öğrenim beş öğretim yılına ayrılmıştır. Bir öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinden meydana gelir. Her öğrenim yılı branş atölye hocaları ile yapılacak bir konuşma ve alınacak onaydan sonra kişisel bir çalışma, ya da sunulan bir proje şeklinde başlar. Yapılan çalışmalar, atölye planlamaları eşliğinde kişisel konuşmalarla sürer ve kış sömestresi sonunda ara değerlendirme yapılır. Her öğrenim yılı o yıl içerisinde yapılan işlerin gösterimi ile sonlandırılır. Buradaki değerlendirme de başarılı ya da başarısız şeklinde notsuz olur.

Öğrenimin temel noktasını branş atölyelerindeki kişisel sanat çalışmaları oluşturur. Öğrenim temel sanat sınıfından başlar. Bu sınıftaki en önemli özellik disiplinler arası ilişkilere açık olmasıdır. Öğrenci kendi ödev ve uygulama çalışmalarında çeşitli yöntem ve malzemelerle iki sömestre boyunca denemeler yapar. Sanatsal çıkış noktasının yansıtılması ve tartışılmasında temel sanat sınıfını yöneten profesör öğrenciye yardımcı olur. Temel sanattaki öncelikli amaç çok çeşitli biçimlendirme olanaklarının varlığını göstermek, kişisel yeteneklerin keşfedilmesi ve kişiye özgü sanatsal ilgi, istek alanlarının geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Temel sanat sınıfında yer alan zorunlu dersler ise şunlardır: Grup konuşması/tartışma, kişisel

konuşmalar/yapılan işlerdeki kişisel düzeltmeler ve ihtiyaca göre teknik atölyelerdeki iş pratiği. Buna ek olarak, öğretim üyelerinin de onayı ile ek olarak örneğin “Sanat tartışmaları Profesörlüğü’nün” tanıtım ve bilgilendirme kapsamındaki derslerine öğrenci kendi sanatsal üretimlerinin bilimsel tarihi boyut içerisindeki yerini kavramak için katılabilir. Ayrıca sergi, müze ve araştırma gezileri gerçekleştirilir.

Öğrenciler üçüncü sömestre den itibaren bir branş atölyesine geçerler. Branş atölyesinde çeşitli öğrenim yıllarındaki öğrenciler birlikte aynı sınıfta yer alırlar. Branş atölyelerindeki öğrenim ve denemeler görsel olarak daha netleşmemişse de temel sanat sınıfına oranla derinlemesine ihtisaslaşmış ve detaylandırılmıştır. Öğrenci atölye öğretim elemanının da izni ile diğer atölyelerdeki derslere de katılabilir. Branş atölyesi, öğrenimin en önemli yeri olması nedeniyle her zaman ve hafta sonları da açık olup çalışabilme olanağı sunar. Diplomaya kadar on sömestrelilik sürede temel sanat ve branş atölyelerinden geçilir. Eğer sanat öğrenimi “diploma 1” ile sonlandırılırsa öğretim süresi toplam altı sömestre olur.

Sanat öğretimi diplomaya kadar bilimsel alan dersleriyle birlikte yürütülür. Bu dersler içerikleri bakımından ünitelere ayrılır. Öğrenci ilgileri doğrultusunda kendini sadece sanat alanında değil, bilimsel alanda da geliştirme adına ek derslere girebilir.

Profesyonellik-profyonelleşme olarak adlandırılan kısım zorunlu ve seçmeli derslerden oluşur. Bu kısımda öncelikli ana niteliklerin kazanılmasının yanı sıra derinleştirilmiş sanat bilimlerinde de yer verilir. Dersler arasında yabancı dil, bilgisayar kursları, tanıtım ve gösterim teknikleri, zaman kullanımı, sergi tasarımı, proje planlamacılığı, hukuk, sanatsal film günleri ve medya hukuku bulunur. Bu kısımdan her sömestre için ortalama bir ders seçilmesi zorunludur. Böylece öğrenci üçüncü ders yılı sonuna kadar altı, diplomaya kadar da on ders almış olur.

(HBK BRAUNSCHWEIG STUDIEN HANDBUCH 2009) a göre SANAT EĞİTİMİNİN GRAFİKSEL VERİSİ		
Öğrenim basamağı 1		Bilim 1
Sanat /pratik çalışmaları – Temel Sanat		zorunlu ders
Temel sınıfların hazırlanması, toplu konuşma, kişisel		20.21. yy
Konuşma/analiz ve düzeltmeler, Atölye çalışmaları, sanat		sanat tartışmaları
Tartışmaları, geziler, sanatsal pratik, iş pazarlama, yapılan		sanat öğretisi
İlk işlerin dokümantasyonu.		
Ara sınav. Sunum, sergi, komisyon değerlendirimi (geçti/kaldı)		
Öğrenim basamağı 2		Bilim 2
Sanat/Pratik çalışmalar - branş atölyesi		zorunlu ders:
toplulu konuşma, Kişisel konuşma/analiz ve düzeltmeler,		20.yy ve
sanat tartışmaları, geziler, sanatsal pratik/ iş planlaması,		günümüz sanatı
yapılan işlerin dokümantasyonu.		
3 DERS		
Öğrenim yılı ara sunum/sergi (geçti / geçemedi)		
Öğrenim basamağı 3		Bilim 3
Profesyonellik		örneğin:
Sanat/Pratik çalışmalar – branş atölyesi	seçmeli ders	
Toplu konuşma, kişisel konuşma/analiz ve düzeltmeler,	19.yy sonuna kadar	
bilgisayar		
atölye çalışmaları, sanat tartışmaları, gezi, sanatsal pratik/	sanat tarihi	

kullanımı, iş planlaması/ yapılan işlerin dökümantasyonu konuşma sanatı	medya bilimleri veya sanat öğretisi 2 DERS	tanıtım
teknikleri, Öğrenim basamağı 4 planlaması, Sanat/Pratik çalışmalar – branş atölyesi Toplu konuşma, kişisel konuşma/analiz ve düzeltmeler, düzenleme, atölye çalışmaları, sanat tartışmaları, gezi, sanatsal pratik/ iş planlaması/ yapılan işlerin dokümantasyonu. planlaması,	Bilim 4 seçmeli ders günümüz sanatı/20.yy veya 19.yy sanat tarihi veya	zaman sergi proje
bilimsel çalışmalara Öğrenim basamağı 5 hukuk, Sanat/Pratik çalışmalar – branş atölyesi yabancı dil, Toplu konuşma, kişisel konuşma/analiz ve düzeltmeler, günleri, Atölye çalışmaları, sanat tartışmaları, gezi, sanatsal pratik/ iş planlaması/ yapılan işlerin dökümantasyonu. hukuku Diploma: diploma işlerinin gösterimi/sergi, sözlü sınav ders	medya bilimleri veya sanat tartışmaları 2 DERS	giriş, film medya 10
Sanatta yeterlik (seçim üzerine) 2 sömestre tamamlayıcı Profesyonellik Ek eğitim. ilgili Derinleştirilmiş sanat pratiği – branş atölyesi derslere Toplu konuşma, kişisel konuşma/analiz ve düzeltmeler, katılabilir	mevcut bilimsel/ sanatsal derslere katılabilir	ile
İş planlaması/ yapılan işlerin dokümantasyonu. Üniversite ölçeğinde açık olarak sanatta yeterlilik işlerinin gösterimi/sergi ve öğrencinin kendi işlerini sözlü olarak savunması. Sanatta yeterlilik belgesinin verilmesi.		

Öğrenimin genel organizasyonu öğrencinin sorumluluğu altındadır. Yukarıda yer alan grafiksel veriler yön bulma amacıyla sunulmuş ve bağlayıcı değildir. Bilimsel alandaki derslere öğrenci kendi ilgi alanına göre esnek bir yapıda katılım yapar. Söz konusu derslere üçüncü öğretim yılı sonuna kadar 17 tek derse (9 haftalık ders) katıldığının belgelenmesi gerekir. Onuncu sömestire deki diplomaya kadar da 21 derse (11 hafta) düzenli ve sistemli olarak katılmak gerekir.

Prof. Ulrich Eller'e göre öğrenimin merkezini, öğrencinin branş ve iş atölyelerinde yaptığı kendi sanat çalışmaları, sanat pratiği oluşturur. Okulun branş atölyeleri eğitime tam gün açıktır. Öğrenci kendi elektronik kartıyla istediği bina ve branş atölyesine girebilir. Burada

öğrenciye bu serbestliği iyi değerlendirerek olabildiğince yoğun sanat pratiği çalışmaları yapması tavsiye edilir. Sanatsal pratik kapsamı alanında aşağıda sözü edilen noktalarda zorunlu katılım ve uygulama, devam söz konusudur. Sanatsal pratik kapsamında atölyede yapılan toplu konuşma için haftada belli bir gün öngörülür. Kişisel konuşma/öğrencinin işi üzerinde, kişisel düzeltmeler ise atölyede belirlenen haftanın iki gününde gerçekleştirilir. Seçilecek bir iş atölyesindeki baskı, film/video, fotoğraf gibi çalışmalar ise ilgili iş atölyesi öğretim elemanının önerdiği zaman dilimi içerisinde yapılır. Öğrenci ek olarak da sanat, medya bilimleri ve “sanat tartışmaları” derslerine katılır. Yapılan müze ve sergi gezilerine katılma, aynı sınıftakilerle veya daha üst sınıftaki öğrencilerle birlikte yapılan projelere de katılımın öğrenimi zenginleştirileceği düşünülmektedir.

Öğrenci birinci öğrenim yılında “Sanat Tartışmaları” ders programına, katılmak zorundadır. Bu ders kapsamında 20 yy. sanatı ve gelişimi konusu işlenir. Öğrenci kendi yaptığı sanatsal çalışmanın sanat tarihi boyutu içerisinde nerede konumlandırabileceğini, hangi yöne yönlendirilebileceği ile ilgili ilk yardımları alır. “Sanat Derslerine Giriş” başlığı altındaki seminer programına, program ders seçildikten sonra tercih üzerine ya birinci, ya da ikinci sömestre de olmak üzere katılım zorunludur ve çeşitli sanat öğretileri dersin uygulanışına kılavuzluk eder. Öğrenciye bu seminerlerde sanat üzerine belli bir düzeyde konuşabilme, kendi sanat ve sanat öğretisi konseptini yazma yeteneği kazandırılır. Yine bu birinci yılda daha yüksek sömestredeki bir öğrenci asistan denetimi ile daha somut bilimsel çalışma tekniklerinde alıştırmalar yapılır ve verilen ilk ev ödevinin bitirilmesine yardım edilir. Bu ünite beş sayfalık bir ev ödevinin bitirilmesiyle tamamlanır.

İkinci ve üçüncü öğretim yılında “20 yy. ve Günümüz Sanatı” ders programı, sanat ve medya bilimleri alanında üç dersi kapsamaktadır. Öğrenci sanat öğretisi, sanat bilimi, medya bilimleri alanlarından birer dersi verilen zaman içerisinde serbest olarak seçebilir. Seçilen derslerin ikisinden not alınarak bitirilir. Bu notlar ya sınav ya da on sayfayı geçen bir ev ödevi ya da konu sunumu şeklindeki çalışmaya verilir. Daha detaylı bilgiler için ilgili ders hocalarıyla konuşulur. “19.yy. sonuna kadar sanat tarihi/Medya bilimleri/sanat öğretisi” ders programı verilen çerçevede içerisinde seçimi yapılabilecek iki dersten oluşur. Seçilen derslerin yalnızca birinden not alınır. Burada da önceki ders programında olduğu gibi not ya sınav, ya da 10- 15 sayfalık bir ev ödevi ya da ders sunumu şeklindeki çalışmaya verilir. Detaylı kıstaslar almak için de ilgili ders hocalarıyla konuşulur.

Dördüncü öğretim yılında “Sanat Bilimleri, Medya Bilimleri ve Sanat Öğretisi” alanındaki zorunlu seçmeli ders programından iki ders seçilir. Öğrencinin kendi çalışmalarıyla daha rahat bağlantı kurabilmesi için bu programda konu sanat tarihi açısından belli bir dönem ile sınırlandırılmamıştır. Sürekli yükselen bir yansıtma seviyesi yakalayabilmek için seçilen bu iki katılım ana seminer ve derslerden olmalıdır. Bu iki ders katılımından biri ya 20 -30 dakikalık bir konferans, ya da 15 -20 sayfalık bir ev ödevinden oluşur ve not alınarak tamamlanır.

Sınavların işlerliği: Sanat öğretimi süresince çeşitli sınavlar yapılmak zorundadır. Birinci yılın sonunda ara sanat sınavı yapılır. Bu sınav ilk iki sömestre de ortaya çıkan işlerin sınav komisyonu önüne getirilmesi ve gösterimi-sergisi şeklinde olur. Sınav sonucu geçti veya geçemedi şeklinde notlandırılır. Bu sınavın başarıyla sonuçlandırılması öğrencinin ikinci sınıfa başlamasını ve branş atölyesine girmesini sağlar. Sınavın başarısız olması ise bu sınavın bir sonraki sömestre de tekrarlanması anlamına gelir.

Öğrenci her yılsonunda yaptığı işleri sınav kurulunun izleyebileceği bir şekilde gösterime sunar. Bu gösterim öğrencinin sanat gelişimini, özel bilgileri ve ayrıca üretilen çalışmaların dökümünü yapma ve sergileme yeteneklerinin tespit edilmesine hizmet eder. Bu yıl sonu gösterimi sonunda branş atölye hocası katılımı onaylar ve sonuç başarılı veya başarısız şeklinde değerlendirilir.

Öğrenci öğrenimini eğer üçüncü yılın sonunda tamamlamayı ya da bölüm değiştirmeyi amaçlarsa, yapılacak sınav sonucu verilen bir sertifika ile lisans, 1. diploma tamamlanmış olur. Adı geçen sınava başvurabilmek ve katılabilmek için:

- A. Ara sanat sınavının başarılı olması,
- B. İkinci ve üçüncü öğrenim yılı yılsonu sınavlarının başarılı olması,
- C. Bilimsel alandaki gerekli ders programı sınavlarının başarılı olduğu,
- D. Profesyonellik alanında da yeterli sayıda derse katılımın belgelenmesi gerekir.

Sanat sınavı altı sömestre boyunca yapılan çalışmalardan yapılan işlerin gösterimi şeklinde olur. Birinci diploma sınavı öğrencinin sanat alanında temel deneyimleri kazandığını ve yaptığı çalışmaları eleştirel bir yaklaşımla gösterebilme ve bu çalışmaların Sanat Tarihi boyutu içerisinde nerede konumlandırabileceğini fark ettiğini gösterir. Genel olarak 1. diploma kişiye yaptığı sanat çalışmalarını gösterip sunabilme ve bu sunumun nedenlerini, kabul edilir ölçüde anlatabilme yeteneği kazandığını gösterir.

Normal öğretim, Beşinci öğrenim yılı sonunda yapılan sanat çalışmalarının bir komisyon önüne sunulması ve işlerin değerlendirilmesiyle son bulur. Bu diploma sınavıdır. Sınav öğrencinin sanatsal çıkış noktasını, gelişimini ve sanatsal duruşunu bilimsel programlarda edindiği bilgiler ışığında çeşitli kanıtlarla savunabildiğini gösterir. Öğrencinin sanatsal niyetlerini yardım görmeden kendi başına gerçekleştirebilmesi istenir. Bunu yaparken el becerisi, görsel kazanımları ve malzeme özellikleri ile ilgili edindiği kazanım ve bilgilere önem verilir. Çalışmalarını uygun bir seviyede sergileyebilme ve dökümünü yapabilme yeteneğini kazanmış olur. İkinci ve beşinci öğrenim yıllarındaki zorunlu ders katılımlarını tamamlayıp gerekli gösterimleri yapan ve ara sınavları başarıyla tamamlayanlar bir dilekçe ile başvuruda bulunarak diploma sınavına katılmaya hak kazanırlar. Komisyona sunulan diploma çalışması, yapılan diğer çalışmaların gösterimi ve gösterilen işler üzerine yapılan konuşmanın yanı sıra diploma sınavının teorik kısmı da bulunur. Sınava birisi sınavı yapılacak öğrencinin atölye hocası olmak üzere branş atölyelerinden iki profesör, diğeri ise kuramsal alandan bir uzman olmak üzere bilimsel alandan iki hoca katılır. Diploma notu üç alanın eşit değerdeki not ortalamalarıyla ortaya çıkar. Bunlar da diploma çalışması, yapılan tüm işlerin dökümü ve teorik derslerden olan sınavdır.

Ön sömestre olan normal öğrenim, yüksek lisans diplomasıyla tamamlanır. Yüksek lisans diplomasını en başarılı olan öğrencilere çoğunlukla çalıştıkları atölyenin profesörü tarafından yapılan bir öneri sonucu, ya da kendi başvuruları neticesinde yapılacak bir sınavla sanatta yeterlik programına katılırlar. Bu bir yıl daha, duruma göre öğrenciye burs verilerek yapılan bir ek öğrenim anlamına gelir. Yüksek lisans diplomasından sonra öğrenci doktora programına dahil olur. Burada da ön koşul doktora komisyonunun belirlediği bilimsel alanda da belli çalışmaların yerine getirilmesidir.

Atölye İşleri: Üniversitede branş atölyelerinin yanı sıra çok sayıda iş atölyesi kullanıma açıktır. Bunlar, Heykel Tekniği Atölyesi 1, Heykel Tekniği Atölyesi 2, Sahne Sanatları Atölyesi, Baskı Teknikleri Atölyesi- kısım düz baskı, Baskı Teknikleri Atölyesi- kısım yüksek baskı-gravür, Baskı Teknikleri Atölyesi- kısım ipek baskı, Elektronik Resim Düzenlemeleri Atölyesi, Film/Video Atölyesi, Fotoğraf Tekniği Atölyesi 2- kısım dijital teknik, Fotoğraf Tekniği Atölyesi 3- kısım analog fotoğraf, Ağaç İşleri Atölyesi, Seramik Atölyesi, Plastik Malzemeler Atölyesi, Ses-Tını Sanatı için Laboratuvar, Metal Atölyesi, Model Yapım Atölyesi, Resim Teknikleri Atölyesi, Kağıt Atölyeleridir. Atölyelerde öğrenciye kendi projesinin planlaması ve gerçekleştirilmesinde yol gösterici olunur. Teknik ve el becerisine dayanan alanlarda yapılması istenen iş için temel ve detaylandırılmış bilgilerle yardımcı olunur. Giriş ve tanıtım kurslarını başarıyla tamamlayanlar işlerini ilgili atölye hocası ile görüşükten sonra kendi başlarına gerçekleştirebilirler.

Öğrencinin çalışması ve üretmesine çok önem verilmektedir ve istenen çalışmaların en iyi şekilde yapılabilmesi için öğrenciye çeşitli teşvikler sunulmuştur. Özel kart sistemi uygulaması ile saat gözetmeksizin öğrenci gece- gündüz atölyeye girip çalışabilme şansına sahiptir. Atölyelerdeki öğrenci sayısı yüksek tutulmamış ve böylece yoğunluktan kaynaklanacak sorunlar önlenmiştir. Ayrıca atölye çalışmalarına verilen önem ile eğitimin bireye indirgenmesinin önüne geçilerek, grup dinimizden yararlanılmıştır. Lisans, yüksek lisans,

sanatta yeterlik öğrencilerine getirilen malzeme yardımları, teşvik ve burslardan bolca yararlanılmaktadır. Göze çarpan başka bir nokta da eğitim süresi boyunca öğrenciye yüklenen sorumluluktur. Öğrenci çalışmalarıyla sanat deneyimlerini kendi kazanmak durumundadır. Profesör ya da öğretim elemanı temelde öğrenciye bir rehber, yol gösterici konumundadır.

Geçmiş yıllarda ve klasik eğitimde pek göze çarpmayan ve yeni olduğu düşünülen bir alan da profesyonellik çatısı altında eğitime %10 oranında konulan derslerdir. Globalleşen ve kişisel yarışın oldukça belirginleştiği günümüz meslek dünyasında var olabilmek için derin bilgi sahibi olmak, çok sayıda ve kaliteli eser üretmek yeterli gelmemektedir. Bu durum temelde yalnız başına olan sanatçının kendini ve eserini dışarıya tanıtıcı ve tanımlayıcı özellikler edinmesini zorunluluk kılmaktadır.

Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi'ndeki sanat eğitiminin yapılandırılması geleneksel olarak 1842'lere dayanmaktadır. Son yıllardaki reformlara rağmen temel yapı atölye ve bilimsel alanda korunmuştur. Atölyelerdeki pratik çalışma-uygulamalar eğitimin %75'ini oluşturur. Söz konusu bu çalışmalar tüm sanat eğitiminin ana yapısını oluşturur. Bilimsel alan dersleri %15, profesyonellik alanı dersleri de %10 ile sınırlı kalmıştır. Zamanla değişenler özellikle Bologna süreci içerisinde sınav ve diplomalar alanında olmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, günümüzde Almanya'nın 2. büyük güzel sanatlar üniversitesi konumundaki Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Bölümü'ndeki eğitim sistemi incelenmiştir. Diğer bölümlerin incelenmesi başka araştırmaların konusu olabilir. Son yıllarda ülkemizde yeni pek çok üniversite ve güzel sanatlar fakülteleri açılmış ve açılmaktadır. Bu durum eğitim ve sistem incelemesi yapan araştırmaların, dolayısıyla bu konularda düşünme ve tartışmanın gerekliliğini göstermektedir. Ayrıca Avrupa genelinde Türkiye'nin de içinde olduğu Bologna süreci bu tür okul ve sistem incelemelerinin önemini artırmaktadır.

Bu inceleme sırasında, öncelikle sanat eğitimi boyunca öğrenciye tanınan belli özgürlükler fakat bunun yanında yüklenen ağır ve kişisel sorumluluğa dikkat çekmiştir. İkinci olarak ta atölye çalışmalarına, bu atölyelerdeki pratik çalışma ve üretime verilen önem görülmektedir. Ders performansının artırılmasıyla ilgili olarak çeşitli önlem ve teşviklere dikkat çekilmektedir. Kısacası sanatçı olacak kişiden daha öğrencilik yıllarından başlayarak belli bir çalışma disiplinine ulaşması, kendi başına kararlar verebilmesi istenmektedir. Bununla birlikte, Almanya'da üniversitelerin yapılanmasında özgür olabildikleri ve eyaletler bazında özerk olduklarını hatırlatmak gerekir.

Bu devlet okulunda öğrenimin ücretli oluşu Aşağı Saksonya Eyaletinde 2005'li yıllardan itibaren gerçekleşmiştir. Öğrenim Almanya'da her eyalette ücretli değildir. Örneğin, Berlin Eyaleti'nde öğrenim halen ücretsizdir. Üniversite eğitiminin giderek ücretli hale gelmesi arzulanan bir durum değildir. Çeşitli olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Nitekim son yıllarda öğretimin ücretli olduğu eyaletlerden, eğitimin halen parasız olduğu eyaletlere doğru yoğun bir öğrenci kayması gözlenmektedir. Braunschweig Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Bölümüne de öğrenci başvuru sayısında belirgin bir azalmanın gözlemlendiği yapılan konuşma sırasında Prof. Ulrich Eller tarafından teyit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Hochschule für Bildende Künste (HBK). (2009). Sanat Komisyonu 1 Studien Handbuch
Hochschule für Bildende Künste Sanat Fakültesi Bölüm Başkanlığı (1978) Die Entwicklung
Hochschule für Bildende Künste (HBK). (2009). Katalog (Kunst, Dizayn, Wissenschaften
Volume 3
Eller, U. (Hochschule für Bildende Künste (HBK) Braunschweig. (2010) Akademik Atölye değerlendirmesi